

Handbok

Vid förskrivning av diabetes hjälpmedel i Västra Götaland

Fastställd av Vårdsamverkan Västra Götaland (Ledningsgrupp för samverkan mellan region och kommuner i Västra Götaland)

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Om handboken	3
Diabeteshjälpmedel	3
Definition av diabeteshjälpmedel.....	3
Sortiment.....	4
Tillbehör	4
Ansvarsfördelning.....	4
Vårdgivarens ansvar	4
Verksamhetschefens ansvar.....	4
Förskrivarens ansvar.....	4
Patientens ansvar	4
Egenvård.....	4
Kompetenskrav	4
Förskrivning i vårdkedjan	5
Hjälpmedel i olika situationer	6
På sjukhus.....	6
I ordinärt eller särskilt boende	6
Vid resa.....	7
Kostnadsansvar	7
Kostnader och avgifter för patienter.....	7
Förskrivning till person folkbokförd utanför Västra Götaland	7
Förskrivning till person från andra länder.....	8
Förskrivning till person med skyddade personuppgifter	8
Beställning och leverans	8
Antal uttag.....	8
Länkar	9

Om handboken

Handboken har som utgångspunkt i lagstiftning och politiska beslut och riktar sig till dig som förskriver diabeteshjälpmedel i Västra Götaland. Syftet med handboken är att klargöra förskrivnings- och kostnadsansvaret i vårdkedjan. Målet med förskrivning av diabeteshjälpmedel är att ge förutsättningar för ett välfungerande liv med god livskvalitet.

[MEDICINSKA RIKTLINJER – Egenmätning av blodglukos vid diabetes](#)
[Nationella riktlinjer för diabetesvård](#)
[Vårdhandboken](#)

Diabeteshjälpmedel

Personer med diabetes ska ges möjlighet att på lika villkor kunna kontrollera och styra sin behandling och egenvård. Det är av största vikt att ordination och förskrivning av insulinpumpar i Västra Götaland sker på lika villkor oavsett vilken klinik patienten vårdas på. De kliniska riktlinjer som finns ska följas, och insulinpump ska vara behandlingsalternativ då indikationer enligt Nationella riktlinjer är uppfyllda. Vid förskrivning av insulinpump och CGM-system (Continuous glucose monitoring) innebär det att hjälpmedlen lånas ut till patient. Patient skriver under ett låneavtal där hen förbinder sig om att ta vara på hjälpmedlet. En rekommendation att komplettera sitt försäkringsskydd ska ges då patient kan bli ersättningskyldig om oaktsamhet förekommit. Gällande rekommenderat antal utrustningar så bör grundprincipen vid förskrivning vara att endast en uppsättning av hjälpmedlet ska förskrivas.

[Bedömning av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård \(SOSFS 2009:6\)](#)
[Nationella riktlinjer för diabetesvård](#)
[Samverkansrutin för tillämpning av SOSFS 2009:6, bedömning av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård](#)

Definition av diabeteshjälpmedel

Diabeteshjälpmedel är produkter som hjälper patienten att administrera läkemedel samt utvärdera och styra sin behandling. De är en del i vård och behandling av diabetes och kan inte frikopplas från andra vård- och behandlingsinsatser. Varje sjukvårdshuvudman (landsting/region) fastställer vilka enskilda produkter hälso- och sjukvården tillhandahåller som diabeteshjälpmedel. I Västra Götaland ska i första hand förskrivning ske från det fastställda sortiment av diabeteshjälpmedel som är upphandlat enligt Lagen om offentlig upphandling.

Undantag: Förfyllda insulinpennor definieras som läkemedel.

Diabeteshjälpmedel är en medicinteknisk produkt och är avsedd att användas i diabetesvården. Lagen om medicintekniska produkter definierar de säkerhetskrav som skall uppfyllas.

[Lagen om medicintekniska produkter \(SFS 1993:584\)](#)

Sortiment

Västra Götalandsregionen har ett upphandlat sortiment av diabeteshjälpmedel som i första hand ska användas. Det är förskrivaren som väljer hjälpmedel i samråd med patienten, vars önskemål, vardagliga aktiviteter och behov spelar in i valet. Om patientens individuella behov inte kan tillgodoses med upphandlat sortiment kan hjälpmedel förskrivas utanför sortimentet. Förskrivning av diabeteshjälpmedel utanför upphandlat sortiment följs upp löpande av Läkemedelsnära Produkter (LMN).

Tillbehör

Som tillbehör räknas bland annat produkter som krävs för att desinficera, fästa och minska irritation av häftmaterial. Tillbehör förskrivas på samma villkor som diabeteshjälpmedel.

Ansvarsfördelning

[Gemensamma anvisningar handböcker – Ansvarsfördelning](#)

Vårdgivarens ansvar

[Gemensamma anvisningar handböcker – Vårdgivarens ansvar](#)

Verksamhetschefens ansvar

[Gemensamma anvisningar handböcker – Verksamhetschefens ansvar](#)

Förskrivarens ansvar

[Gemensamma anvisningar handböcker – Förskrivarens ansvar](#)

Patientens ansvar

[Gemensamma anvisningar handböcker – Patientens ansvar](#)

Egenvård

En ordinerad hälso- och sjukvårdsåtgärd som kan utföras av patientens själv, förälder eller annan lämplig person ska vara föremål för ett beslut om egenvård.

[Gemensamma anvisningar handböcker – Egenvård](#)

Kompetenskrav

Verksamhetschef eller motsvarande utser vilken personal inom sin verksamhet som ska få förskrivningsrätt. Förskrivare ska vara registrerad i vårdgivarens register över förskrivare. Förskrivarregister som baseras på personalens behörigheter i Sesam LMN kan tillhandahållas från Läkemedelsnära Produkter (LMN).

Det är även verksamhetschef som ska säkerställa att de utsedda förskrivarna har kunskap om diabetes, diabeteshjälpmedel och förskrivningsprocessen.

- Lägsta kompetenskrav vid förstagångsförskrivning av diabeteshjälpmiddel. Omvårdnad vid diabetes 15 hp/10p
- Lägsta kompetenskrav vid förnyad/itererad förskrivning av diabeteshjälpmiddel. Sjuksköterska som genomgått förskrivnarutbildning anordnad av Läkemedelsnära Produkter alternativt motsvarande lokalt anordnad utbildning.

Verksamhetschef ska även säkerställa att omvårdnadspersonal som vårdar personer med diabetes har rätt kompetens. Önskvärt är att omvårdnadspersonal genomgår LMN:s basutbildning alternativt motsvarande lokalt anordnad utbildning.

[Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården \(SOSFS 2008:1\)](#)

Förskrivning i vårdkedjan

I de fall hälso- och sjukvårdsansvaret övergår från en vårdgivare till en annan ska informationsöverföring ske via remiss och/eller samordnad vårdplanering. Det innefattar överföring mellan sjukhus/habilitering, primärvård och kommun.

Remitterande enhet har förskrivnings- och kostnadsansvar för tre månaders förbrukning eller enligt överenskommelse med övertagande enhet.

I de fall en patient väljer att lista om sig till annan vårdcentral har förskrivaren rätt att makulera aktuell förskrivning och hänvisa till förskrivare på vald vårdcentral. Dock måste patientsäkerheten gå i första hand och ett ansvar finnas att inte patient står utan hjälpmedel.

I primär- och länssjukvård ansvarar diabetessjuksköterska/läkare för förskrivning och uppföljning av diabeteshjälpmiddel. Förstagångsförskrivning ska alltid ske i primär- eller länssjukvård. Den som förskriver har också uppföljningsansvar.

Patient med insulinpump, barn och gravida med diabetes och andra mer komplicerade fall ska behandlas på diabetesmottagning/specialistklinik inom länssjukvård. I dessa fall har diabetessjuksköterska/läkare inom länssjukvård kvar ansvaret för förskrivning och uppföljning under hela vårdprocessen.

I kommunen utser verksamhetschef de sjuksköterskor som får förskriva och ansvara för uppföljning av diabeteshjälpmiddel till de patienter som är inskrivna i kommunal hälso- och sjukvård.

Om en patient är inskriven i kommunal hälso- och sjukvård, men fortsätter sina diabeteskontroller inom specialistsjukvård eller hos diabetessjuksköterska i primärvård, kvarstår förskrivnings- och uppföljningsansvar i primärvård/specialistsjukvård.

För patient inskriven i kommunal hälso- och sjukvård som efter vårdplanering inte längre följs upp av specialistsjukvård/diabetessjuksköterska i primärvård, ansvarar kommunen för förskrivning och uppföljning.

Vårdnivån bestäms i en sedvanlig vårdplanering där kommunens patientansvariga sjuksköterska, diabetessjuksköterska från primärvården, (eller länssjukvården), läkaren och patient/anhörig är delaktiga.

Det är diabetessjuksköterskan som bedömer om ett hjälpmedel skall bytas ut. Byte av diabeteshjälpmedel ska endast ske om till exempel patientens behov av produkter har förändrats, ny upphandling gjorts eller en ny modell eller teknik innebär en väsentlig förbättring av funktionsförmåga/livskvalitet för den enskilde patienten.

Vid sortimentsbyten, exempelvis i samband med ny upphandling, ska diabetessjuksköterska vara rådgivande till övriga förskrivare i val av hjälpmedel. För att få kontinuitet inom kommunal hälso- och sjukvård bör sortimentsbytet ske i samråd med MAS.

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Regelverk – Remiss inom hälso- och sjukvård](#)

[Samordnad vård- och omsorgsplanering i Västra Götaland – SVPL](#)

Hjälpmedel i olika situationer

På sjukhus

Då patienten är inlagd på sjukhus tillhandahålls diabeteshjälpmedel av respektive avdelning.

Undantag: Insulinpumpar och CGM-system med tillbehör tillhandahålls av patientens ordinarie specialist/diabetesmottagning.

I ordinärt eller särskilt boende

Vid nyförskrivning av diabeteshjälpmedel kan hjälpmedel för en kortare period lämnas ut till patient från sjukhus eller vårdcentral i väntan på en förskrivning eller leverans. Därefter förskrivs diabeteshjälpmedel till patient i Sesam LMN.

Dosexpediering av diabeteshjälpmedel ska inte användas i Västra Götaland.

I de fall vårdpersonal utför insulininjektion och/eller blodsockermätning på patient ska stickskyddade hjälpmedel användas. De stickskyddade pennkanylerna förskrivs och distribueras till enskild patient via Sesam LMN och Skövdedepån.

Om stickskyddade hjälpmedel önskas till eget förråd/enhet till exempel att ha vid akutsituationer beställs de i regionen via Marknadsplatsen och Sisjödepån och till de kommunala instanserna via kommunens akutförråd (KAF) som i slutänden finansieras av regionen.

[Mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet](#)

Vid resa

Grundprincipen är att patienten tar med sig diabeteshjälpmedel vid resa så att det räcker för hela restiden. Efter förskrivning i Sesam LMN kan leverans ske till valfri ort i Sverige.

Om akuta behov av diabeteshjälpmedel uppstår under resa i Sverige, utanför Västra Götaland, kan patienten kontakta sin förskrivare som förskriver ett hjälpmedelskort. Patienten får då hämta ut diabeteshjälpmedel på närmaste apotek. Akuta leveranser inom Västra Götaland görs enligt Beställningsrutiner läkemedelsnära produkter i Västra Götaland.

Vid utlandsvistelse ska patient ta med sig hjälpmedel för hela restiden, oavsett reslängd. Leveranser kan inte ske utanför Sverige.

Kostnadsansvar

Samtliga diabeteshjälpmedel är skattefinansierade för personer folkbokförda i Västra Götaland, och bekostas av regionen oavsett hälso- och sjukvårdsansvar.

Grundprincipen för förskrivning av diabeteshjälpmedel inom Västra Götalandsregionen är att den som har hälso- och sjukvårdsansvar för patienten också har ansvar för förskrivning och kostnader för diabeteshjälpmedel.

Om en patient är inskriven i kommunal hälso- och sjukvård, men fortsätter sina diabeteskontroller inom specialistsjukvård eller hos diabetessjuksköterska i primärvård, kvarstår förskrivnings- och kostnadsansvar i primärvård/specialistsjukvård.

För patient inskriven i kommunal hälso- och sjukvård som efter vårdplanering inte längre följs upp av specialistsjukvård/diabetessjuksköterska i primärvård, ansvarar kommunen för förskrivning. Då kommunens sjuksköterska förskriver diabeteshjälpmedel ligger kostnadsansvaret på ansvarig hälso- och sjukvårdsnämnd inom regionen.

Vårdnivån bestäms i en sedvanlig vårdplanering där kommunens patientansvariga sjuksköterska, diabetessjuksköterska från primärvården, (eller länssjukvården), läkaren och patient/anhörig är delaktiga.

Kostnader och avgifter för patienter

Diabeteshjälpmedel och distribution av diabeteshjälpmedel är skattefinansierade och därmed kostnadsfria för patienten.

Förskrivning till person folkbokförd utanför Västra Götaland

Det landsting där patienten är folkbokförd ersätter Västra Götalandsregionen för förskrivning och utlämnande av diabeteshjälpmedel.

Förskrivning av diabeteshjälpmedel till patient folkbokförd i annat landsting sker på hjälpmedelskort för utlämning via apotek. Det gäller även personer folkbokförda i region Halland.

[Riksavtal för utomlänsvård och kommentarer](#)

§ 6: I de fall hjälpmedel, inklusive tillbehör, till en utomlänspatient beräknas överstiga 10 000 kronor ska förskrivningen ske i samråd med hemlandstinget. Oavsett värdet på hjälpmedel ägs de av hemlandstinget.

Förskrivning till person från andra länder

[Gemensamma anvisningar handböcker – Vård av personer från andra länder](#)

Förskrivning till person med skyddade personuppgifter

[Gemensamma anvisningar handböcker – Förskrivning till person med skyddade personuppgifter](#)

Beställning och leverans

Dosexpediering av diabeteshjälpmedel skall inte användas i Västra Götaland.

[Beställningsrutiner Läkemedelsnära Produkter i Västra Götaland](#)

Antal uttag

Grundprincipen är att mängden hjälpmedel per uttag bör motsvara en beräknad förbrukning på 3 månader. Förskrivningen görs för fyra uttag som gäller i 12 månader.

Länkar

Bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård (SOSFS 2009:6)

<http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/2009-6>

Beställningsrutiner Läkemedelsnära produkter i Västra Götaland

<http://regionservice.vgregion.se/lmn/riktlinjerdokument/handbocker>

Gemensamma anvisningar till handböckerna

<http://regionservice.vgregion.se/lmn/riktlinjerdokument/handbocker/gemensamma-texter/>

Hälso- och sjukvårdslag (SFS 1982:763)

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Halso--och-sjukvardslag-1982_sfs-1982-763/

Lagen om medicintekniska produkter (SFS 1993:584)

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-1993584-om-medicintekni_sfs-1993-584/

MEDICINSKA RIKTLINJER - Egenmätning av blodglukos vid diabetes

[https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/3603/Egenm%c3%a4tning%20av%20blodglukos%20vid%20diabetes%20\(juni%202016\).pdf?a=false&guest=true](https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/3603/Egenm%c3%a4tning%20av%20blodglukos%20vid%20diabetes%20(juni%202016).pdf?a=false&guest=true)

Mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet (AFS 2005:1), föreskrifter

<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/mikrobiologiska-arbetsmiljorisker-smitta-toxinpaverkan-overkanslighet-afs-20051-foreskrifter/>

Nationella riktlinjer för diabetesvård

<http://www.socialstyrelsen.se/nationellriktlinjerfordiabetesvard>

Regelverk – Remiss inom hälso- och sjukvård

<https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/workspace/SpacesStore/e0ffaf83-8451-4da3-94ea-9aa9efd92b8f/Remisregler%20VGR%20-%20HSD-A%20beslut%20%C2%A7%2021-2011.pdf?a=false&guest=true>

Riksavtal för utomlänsvård och kommentarer (giltig från 1 jan 2015)

<http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-176-1.pdf?issuusi=ignore>

Samordnad vård- och omsorgsplanering i Västra Götaland - SVPL

<http://www.vgregion.se/halsa-och-varld/vardgivarwebben/uppdrag-och-avtal/kommunsamverkan/svpl/>

Samverkansrutin för tillämpning av SOSFS 2009:6, bedömning av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård

<http://www.vastkom.se/download/18.7e579538141efd9723d2e84/1384240212174/Samverkansrutin+Egenv%C3%A5rd+130108.pdf>

Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården (SOSFS 2008:1)

<http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/2008-1>

Vårdhandboken

<http://www.vardhandboken.se/>